

Se rettelsev siste side

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE AV 23. JUNI 1972 I SAK NR. 1/1972

Twist mellom Norsk Sykepleierforbund på den ene side og Norske Kommuners Sentralforbund på den annen side i samband med tariffoppgjøret 1972.

Nemndas sammensetning:

Fylkesmann Erling Anger, formann
Arbeidsdirektør Reidar Danielsen
Professor Arnljot Strømme Svendsen
Sekretær Thorleif Andresen
Direktør Vilhelm Dahl
Sekretær Kjell-Henrik Henriksen
Avdelingssjef Reidar Falch

Twisten er brakt inn for Rikslønnsnemnda av partene i fellesskap, etter forslag fra Riksmeklingsmannen, jfr. lov om lønnsnemnd i arbeidstvister av 19. desember 1952, § 1, 2. ledd.

Sekretær Kjell-Henrik Henriksen og avdelingssjef Reidar Falch er utpekt som medlemmer av nemnda av partene i tvisten, og i samsvar med lønnsnemndloven § 2, 3. ledd, stemmer fra arbeidstakersiden Kjell-Henrik Henriksen og fra arbeidsgiversiden Reidar Falch.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og under muntlige forhandlinger for nemnda i møte den 19. juni 1972.

Etter at saken har vært drøftet i flere møter, avsa Rikslønnsnemnda den 23. juni 1972 denne

k j e n n e l s e:

Norsk Sykepleierforbund og Norske Kommuners Sentralforbund opprettet den 17. august 1970 en to-årig tariffavtale for sykepleierne, og den 18. mars 1971 en tilleggsavtale. Begge avtalene er sagt opp med virkning fra 1. mai 1972.

Partene har ført forhandlinger om opprettelse av ny overenskomst, men forhandlingene har ikke ført fram. Mekling er foretatt uten at Riksmeklingsmannen har funnet grunnlag

for å framsette noe forslag til ny tariffavtale. Under meklingen framsatte Riksmeklingsmannen dette forslaget om frivillig lønnsnemnd:

"Den foreliggende tvist avgjøres med endelig virkning av Rikslønnsnemnda."

Dette forslaget er vedtatt av partene.

Tvisten omfatter personell i kommunale og fylkeskommunale stillinger utenfor Oslo, og berører om lag 6 100 av NSF's medlemmer.

Tvisten gjelder følgende punkter i tariffoppgjøret:

1. Klasseplasseringen av sykepleierstillingene.
2. Størrelsen av tillegget for delt arbeidsdag (Overenskomstens del 1, kap. 1, § 3 c).
3. Størrelsen av overtidstillegget for oversykepleier (Overenskomstens del 1, kap. 2, avsnittet om "Plassering i regulativet").
4. Størrelsen av det faste natt-tillegget (Overenskomstens del 2, kap. 2, § 2 nr. 2).
5. Endring av overenskomstens del 2, § 5, 2. ledd.
6. Endring av overenskomstens del 2, § 9, nr. 1.

Opprinnelig hadde NSF med to tvistepunkter til. Det ene gjaldt lærer-lønnsstigene, hvor kravet gikk ut på å få de samme lønnsbetingelser som lærere og adjunker i grunnskolen. Dette punktet er frafalt fordi det er oppnådd enighet mellom partene om dette.

Det andre tvistepunktet som er frafalt av NSF gjelder et krav om at løpende pensjoner skal reguleres i samsvar med lønnsforhøyelsene pr. 1. mai d.å. og andre lønnsforhøyelser i den tariffperioden som nå løper. Dette er frafalt under forutsetning av at det blir tatt opp forhandlinger om spørsmålet, og dette er godtatt av Sentralforbundet.

Under hovedforhandlingen endret Sentralforbundet tilbudet for helsesøstre, fordi det var blitt en feil ved tilbudet av 9. mai d.å., slik at tilbudet medførte en dårligere opprykksordning enn den helsesøstrene hadde pr. 30. april 1972. Dette misforhold er endret ved det nye tilbud, som er tatt med i denne kjennelses slutning, punkt I.

Partenes påstander.

Norske Kommuners Sentralforbund har nedlagt denne

p å s t a n d:

1. Overenskomsten mellom Norske Kommuners Sentralforbund og Norsk Sykepleierforbund prolongeres for perioden 1. mai 1972 - 30. april 1974 med de endringer som framgår av Sentralforbundets tilbud 9. mai 1972 og med den endring at helsesøster lønnes slik:

År	0	2	3	4	6	8	10	12
Lkl.	11 ⁰	11 ¹		11 ²	12 ³	12 ⁴		13 ⁴

2. Med virkning fra 1. mai 1973 gjennomføres følgende lønnsstiger for lærere ved sykepleierskolene:

Lærer med godkjent lærerutdanning

År	0	2	4	6	8	10	12	14
Lkl.	13 ¹	13 ²	13 ²	13 ³	13 ⁴	14 ⁴	15 ⁴	16 ⁴

Lærer med godkjent utdanning og ett utdanningsopprykk

År	0	2	4	6	8	10	12	14
Lkl.	13 ²	14 ²	14 ²	14 ³	14 ⁴	15 ⁴	16 ⁴	17 ⁴

Lærer som i tillegg til godkjent utdanning har to utdanningsenheter (hver på 1 år)

År	0	2	4	6	8	10	12	14
Lkl.	14 ³	14 ⁴	15 ⁴	16 ³	16 ⁴	18 ⁴	18 ⁴	19 ³

Norsk Sykepleierforbund har nedlagt denne

p å s t a n d:

Overenskomsten for tiden 1. mai 1970 - 30. april 1972 fornyes med virkning fra utløpstiden med de endringer som framgår av Sentralforbundets tilbud av 9. mai d.å., dog med følgende ytterligere endringer:

1. Samtlige stillinger (med unntakelse av rene lærerstillinger) som forutsetter offentlig godkjennelse som sykepleier, settes to lønnsklasser høyere enn fastsatt i den pr.30.april 1972 gjeldende overenskomst.
2. I overenskomstens del 1, kap. 1, § 3 c, fastsettes tilleggset for delt arbeidsdag til kr 25.

3. I overenskomstens del 1, kap. 2, fastsettes overtidstillegget for administrerende oversykepleier og for oversykepleier til kr 2 998 pr. år.
4. I overenskomstens del 2, § 2 nr. 2, settes det faste natttillegg til kr 10 000 pr. år.
5. I overenskomstens del 2, § 5, 2. ledd, tilføyes "og andre" etter "Helsesøster".
6. I overenskomstens del 2, § 9 nr. 1, strykes ordene "etter en fastsatt vaktplan".

Partenes anførsler:

Norske Kommuners Sentralforbund har i det vesentlige anført:

Norske Kommuners Sentralforbund gjør først rede for tariffsituasjonen i sin alminnelighet. Det påpekes at LO/NAF-oppgjøret har vært retningsgivende for avtalene i den offentlige sektor. En har fått et fellesoppgjør for stat og kommune/fylkeskommune som gir samme tillegg til samme gruppe arbeidstakere. Dette oppgjør har en meget sterk lavtlønnsprofil. I staten er dette opplegget akseptert av Norsk Lærerlag og hovedsammenslutningene med unntak av Embetsmennenes Landsforbund. I den kommunale sektor foreligger det anbefalte forslag for Norsk Kommuneforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Norsk Sosionomforbund, Kommunale Funksjonærers Landsforbund, Norsk Lærerlag (barnehagelærere), Norsk Fysiokjemikerforbund, Den Norske Ingeniørforening og Statstjenestemannsforbundet. Med Norges Ingeniørorganisasjon (NITO) foreligger et anbefalt meklingsforslag. Med en rekke mindre forbund er forhandlingene ikke sluttført og forhandlinger om overordnede og underordnede sykehuslegers lønns- og arbeidsforhold vil bli berammet i august.

Norske fysioterapeuters landsforbund, som har brakt saken inn for mekling, har ønsket å avvente Rikslønnsnemndas avgjørelse i tvisten med Norsk Sykepleierforbund. Av samme grunn er Oslo kommunes og statens forhandlinger med Norsk Sykepleierforbund stilt i bero.

Sentralforbundet viser til forhandlingsforslaget med Norsk Kommuneforbund m.fl. og trekker fram følgende hovedpunkter av særlig interesse for sykepleierne:

- A. 1. 5,7 pst. generelt tillegg m/gulv kr 1 850.
 2. Kr 200 i tillegg til 1.kl. 14⁴ - 193.
 3. Opprykksordninger:
 3 lønnsklasser i kl. 7-10
 2 " i kl. 11
 1 " i kl. 12
 4. Fra 1. mai 1973:
 a. Generelt tillegg på 1,6 pst.
 b. Lønnsutviklingsgaranti på 2 pst.
 c. Eventuelt indekstillegg (i forrige periode 4,56 pst.).
- B. Sentrale klasseplasseringsforhandlinger pr. 1. mai 1973 innenfor en ramme på 0,5 pst.
- C. Arbeidstidsforkortelse for turnuspersonale fra 42½ time til 40 timer fra 1. juli 1973.
- D. Utvidelse av tidspunktet for utbetaling av søndagstillegg fra lørdag kl. 14.00 til arbeidstidens begynnelse lørdag morgen.

Sentralforbundet legger fram Norsk Sykepleierforbunds opprinnelige krav ved denne tariffrevisjon og en beregning som viser at kravene utgjorde i alt 51 pst. Videre legges fram Norsk Sykepleierforbunds reviderte krav.

Det anføres at det framsatte tilbud er i samsvar med de fellesopplegg i den statlige og kommunale sektor. Det opplyses i den forbindelse at ca. 80 pst. av sykepleierne vil omfattes av arbeidstidsforkortelsen og at en tilsvarende del vil nyte godt av det økte søndagstillegg.

Sentralforbundet hevder at en ved fastsettelse av sykepleiernes lønn må se hen til lønnsforholdene for andre grupper som f.eks. arbeidsterapeuter, fysioterapeuter, barnehagelærere og fagarbeider/håndverker.

Videre kommer Sentralforbundet inn på lønnsutviklingen for sykepleiere i perioden 1968-70 og 1970-72. Mens den gjennomsnittlige lønnsutvikling i den kommunale sektor i tidsrommet 30. april 1969 - 30. april 1972 har ligget på 36 pst., har sykepleierne i samme tidsrom hatt en lønnsutvikling på gjennomsnittlig 51 pst.

Det pekes på at det med den lavtlønnsprofil dette tariffoppgjøret har fått, ikke er til å unngå at det vil oppstå visse relasjonsproblemer. I visse tilfelle vil f.eks. en alminnelig sykepleier - under forutsetning av at vedkommende

har minst 12 års ansiennitet - komme likt ut med en avdelings-
sykepleier. Sentralforbundet erkjenner at et slikt resultat
kan virke uheldig, men anfører at det er en klar konsekvens
av oppgjørets lavtlønnsprofil og at tilsvarende problemer også
vil oppstå i andre grupper, f.eks. når det gjelder oppsynsmenn.

Det opplyses at Sentralforbundet ved justeringsfor-
handlingene i 1971 la fram et tilbud som innebar klasseopprykk
for assisterende avdelingssykepleier, avdelingssykepleier og
forstanderinner. Tilbudet, som var bygget på at partene kunne
bli enige om et noe endret og forenklet organisasjonsmønster
for sykepleietjenesten ved sykehusene, ble avvist av NSF.
Partene satte imidlertid ned et utvalg for å vurdere organisa-
sjonsoppbyggingen med sikte på å fremme forslag til alternative
ordninger med tilhørende normalinstrukser for ledende syke-
pleierstillinger. Det er meningen at utvalgets forslag skal
legges til grunn for justeringsforhandlingene pr. 1. mai 1973.
Det anføres at utvalgets innstilling muligens kan gi et til-
fredsstillende grunnlag for en felles vurdering av klasseplas-
seringene for lederstillinger på alle nivå innen sykepleier-
tjenesten.

Sentralforbundet anfører til slutt at det forhandler
med en rekke organisasjoner i den kommunale sektor og at det
er helt nødvendig å komme fram til samme resultat med alle.
Hvis enkelte grupper skulle få særfordeler, ville en ikke
komme fram til et forhandlingsresultat, idet alle vokter på
alle. Dette ville igjen kunne føre til oppsplitting av de
store organisasjoner og dannelse av særforbund som ensidig
ville kjøre på sine spesialiteter uten omtanke for helheten
og den totale ramme som legges for de større tariffoppgjørene.

NSF har i det vesentlige anført:

Kravet om to klasseopprykk for alle sykepleiestil-
linger, med unntak av de rene undervisningsstillinger, er NSF's
viktigste krav ved denne tariffrevisjonen. Dette kravet inne-
bærer en betydelig økning av begynnerlønnen i alle sykepleie-
stillinger. For topplønningene for vanlige sykepleiere vil
NSF's krav innebære bare små forskjeller fra tilbudet fra
Sentralforbundet. NSF's krav vil innebære en større lønns-
messig spredning mellom høyere og lavere stillinger enn for-
handlingsorganisasjonens tilbud. Begrunnelsen for dette krav

er at sykepleiernes lønnsnivå generelt er for lavt i forhold til andre yrkesgruppers lønnsnivå. NSF viser til at sykepleieryrket har gjennomgått en gjennomgripende forandring siden siste krig. Før 1949 fantes ingen offentlig kontroll med sykepleierutdanningen, og det fant ikke sted offentlig godkjenning av sykepleiere. Dette medførte at sykepleierne hadde nokså ulik utdanningsmessig bakgrunn. Fra 1949 har sykepleierne hatt en tre-årig utdanning hvor utdanningen har vært underlagt offentlig kontroll, og hvor fullført utdanning har gitt adgang til offentlig godkjenning. Senere er kravene til forkunnskaper for å komme inn på sykepleierskolene skjerpet, og den teoretiske delen av utdanningen er vesentlig utvidet. Utviklingen av sykepleieryrket har gått i retning av økt spesialisering, noe som stiller større krav til tekniske og medisinske kunnskaper, samtidig som det mer praktiske arbeidet i større utstrekning er overtatt av en ny yrkesgruppe.

NSF viser til innstillingen fra Statens lønnskomite av 1946, hvor det ble gitt uttrykk for at sykepleiere burde likestilles med fagarbeidere lønnsmessig. NSF framholder at en slik sammenlikning kunne være naturlig i 40-åra, men at den utvikling av sykepleieryrket som har funnet sted siden den gang, har gjort at en slik sammenlikning ikke lenger er naturlig. NSF mener at dette også må få lønnsmessige konsekvenser, slik at sykepleiernes lønnsnivå bedres i forhold til fagarbeidernes.

NSF hevder at med de krav som nå stilles til sykepleierne, synes en sammenlikning med ingeniører (teknikere) med 2- eller 3-årig teknisk skole mer nærliggende. Denne yrkesgruppe er i staten plassert i lønnsklasse 13, 14 og 15 og har gode avansementsmuligheter til lønnsklasse 17. NSF framholder at en sammenlikning med denne gruppe er naturlig både når det gjelder utdanningsmønster og arbeid, idet sykepleiernes arbeid er blitt svært teknisk preget. Heller ikke en sammenlikning med lærerne, som er lønnet i lønnsklasse 13¹ og høyere, mener NSF er unaturlig. Når så vanlige sykepleiere er lønnet i lønnsklasse 10, mener NSF å kunne konstatere at en nærsagt hvilken som helst sammenlikning med andre representative yrkesgrupper viser at sykepleierne er urimelig lavt lønnet, når man ser på utdanning, arbeids- og ansvarsforhold.

Videre framholder NSF at avansementsmulighetene er for dårlige for sykepleierne sammenliknet med andre yrkes-

grupper. Riktignok finnes det muligheter til avansement til stillinger med større faglig ansvar, men disse stillingene er lite attraktive fordi det er for lite lønnsmessig skille mellom begynnerstillinger og avansementsstillinger.

NSF viser også til at en del stillinger som tradisjonelt har vært besatt av sykepleiere, i den senere tid i en viss utstrekning er blitt overtatt av nyere yrkesgrupper, så som sosionomer og fysiokjemikere. Disse nye yrkesgruppene har fått en bedre lønns plassering enn sykepleierne til tross for at de i mange tilfelle utfører likeartet arbeid. Det nevnes at en spesialutdannet laboratoriesykepleier er lønnet i lønnsklasse 10, mens ingen fysiokjemiker er lønnet dårligere enn lønnsklasse 12. Og mens avansementsstillingene for laboratoriesykepleiere er begrenset til lønnsklasse 11, har ledende fysiokjemiker (fysiokjemiker I) lønnsklasse 15 med et fast årlig ledertillegg.

NSF viser til at avdelingssykepleiere er plassert i lønnsklasse 12-14, og at oversykepleierne er plassert i lønnsklasse 14-16. NSF mener det er et særsyn at så ansvarsfulle stillinger er plassert så lavt på det offentlige regulativ.

NSF peker på at avgangen fra sykepleieryrket er eksepsjonelt stor, selv tatt i betraktning at sykepleieryrket er et typisk kvinneyrke. Undersøkelser viser at yrkesaktiviteten er svært lav og stadig synkende blant sykepleiere. I midten av 50-åra var 75 pst. av sykepleierne ute i yrkeslivet, mens andelen yrkesaktive nå har sunket til 44 pst. NSF hevder at det er åpenbart at den vesentligste årsak til den store avgangen fra sykepleieryrket ligger i at lønnsforholdene er dårlige, selv om også andre ulemper ved sykepleieryrket spiller en rolle, f.eks. ubekvem arbeidstid, anstrengende og ansvarsfullt arbeide osv.

NSF anfører at sykepleiernes lønns- og arbeidsvilkår har vært gjenstand for stor oppmerksomhet både i Stortinget og i den alminnelige opinion. NSF viser bl.a. til en interpellasjonsdebatt i Stortinget den 13. mars 1968, trontaledebatten den 19. oktober 1971 og interpellasjonsdebatten den 7. mars 1972. I alle disse debattene understreket en lang rekke talere nødvendigheten av bl.a. å bedre lønnsvilkårene for sykepleierne.

NSF viser også til et internt departementalt utvalg (Mork-utvalget) som ble nedsatt av sosialministeren i juni 1971

og som hadde som mandat å "... vurdere og komme med forslag til så vel kortsiktige som langsiktige tiltak for å bedre tilgangen på sykepleiere til helsetjenestens forskjellige ledd ..." Utvalget framhever blant særlige viktige tiltak bl.a. endringer i lønns- og skatteforhold.

NSF mener det er forstemmende at Mork-utvalgets synspunkter overhodet ikke har influert på det tilbud som det offentlige har framlagt ved årets lønnsoppgjør for sykepleierne, og hevder at tilbudet tvertimot står i direkte strid med Mork-utvalgets tilrådinger.

NSF framholder at årsaken til det svake tilbudet fra det offentlige når det gjelder sykepleierne, ligger i at de generelle prinsipper som har vært lagt til grunn ved årets tariffoppgjør er brakt til anvendelse overfor sykepleierne uten at det offentlige har vurdert deres situasjon særskilt. NSF er klar over at det kan skape vansker for det offentlige å gi en yrkesgruppe særskilt behandling ved lønnsoppgjøret framfor andre grupper, men viser til at det likevel har vært gjort tidligere bl.a. for teknikere, lærere og flygelederes vedkommende, og at Rikslønnsnemnda for sin del var inne på det samme i 1969 når det gjaldt barnehagelærernes (førskolelærernes) lønns- og arbeidsvilkår.

Selv om det vil innebære en del vansker å gi sykepleierne et bedre oppgjør enn andre grupper, viser NSF til hva konsekvensene av en avvisning av NSF's krav vil bli. NSF antar at avgangen fra sykepleieryrket vil tilta fordi mange, særlig eldre sykepleiere, vil resignere når det gjelder å oppnå en rimelig lønn, og derfor gå ut av yrket.

NSF viser til slutt til at en fullstendig imøtekommelse av NSF's krav vil ligge innenfor den ramme på 28 pst. som ifølge Sentralforbundet er den gjennomsnittlige økning i lønnsutgiftene i helsesektoren i løpet av inneværende tariffperiode. NSF har ved beregning av sitt krav kommet til dette anslag:

Generelt tillegg 1. mai 1972	5,7 pst.
To klasseopprykk	9,0 "
Generelt tillegg 1. mai 1972	3,6 "
Indeksoppgjør	4,5 "
Arbeidstidsforkortelse	3,0 "
Justeringsforhandlinger	0,5 "
Andre tillegg	<u>1,0 "</u>
	27.3 pst.

Dette anslaget bygger på en del usikre faktorer, men viser likevel at NSF's krav ligger innenfor den gjennomsnittlige ramme for dette års tariffoppgjør i helsesektoren. Sentralforbundet har framholdt at gjennomsnittstallet på 28 pst. bygger på en annen beregningsmåte som gir større utslag, og at NSF's krav derfor vil ligge over gjennomsnittet. Til dette svarer NSF at det her i alle tilfelle er tale om små beløp. Dessuten mener NSF det er fullt forsvarlig at NSF får noe mer enn andre grupper, fordi sykepleierne er sterkt underbetalt og fordi det er en svært sterk opinion som ønsker at sykepleierne skal få en lønnsforbedring som styrker deres stilling i forhold til andre yrkesgrupper.

Om punktene 2 - 6 i påstanden anfører NSF:

NSF krever tillegget for delt arbeidsdag økt fra kr 3,65 som er Sentralforbundets tilbud, til kr 25, påstandens punkt 2. Dette har sammenheng med at det er vanskelig for de sykepleierne som har delt arbeidsdag, å få utnyttet en pause på noen timer på en rasjonell måte. NSF framholder at det er ønskelig å komme bort fra ordninger med delt arbeidsdag, og at det i den utstrekning dette ikke blir gjennomført, i hvert fall må ytes en kompensasjon som virkelig er av økonomisk betydning for sykehusene, og som er egnet til å dekke de utgifter som delt arbeidsdag fører med seg av ekstra mat- og kommunikasjonsutgifter.

NSF har videre krevd at overtidstillegget som oversykepleiere og administrerende oversykepleiere oppebærer økes til kr 2 998, dvs. 100 pst., påstandens punkt 3, mens forhandlingsorganisasjonen har tilbudt 10 pst. NSF framhever at det tidligere tillegg er uforholdsmessig lite. I praksis har det nemlig vist seg at disse stillinger har en langt mindre godtgjørelse for overtidarbeid enn for ordinært arbeid.

NSF krever at det faste nattillegget for nattsykepleiere fastsettes til kr 10 000, påstandens punkt 4, mens Sentralforbundet har tilbudt kr 6 600, en økning på 10 pst. Dette kravet har sammenheng med den godtgjørelse ekstravakter oppnår som nattillegg. Disse vil nemlig kunne oppnå inntil kr 15 000 som nattillegg, og den store forskjellen mellom nattillegget for faste nattsykepleiere og for ekstravakter, vil kunne medføre at faste nattsykepleiere går over i virksomhet som ekstravakter. Det vil i tilfelle være en ordning som i hvert fall ikke sykehusene er tjent med.

NSF's krav om at også andre sykepleiere i kommunene enn helsesøstre skal få uniformsgodtgjøring, påstandens punkt 5, er begrunnet med at også disse har utgifter til uniform. Kravet har særlig aktualitet for hjemmesykepleiere.

Endelig har NSF krevd at bestyrere ved alders- og pleiehjem skal få vakttillegg, uansett om de er pålagt vakt-tjeneste i henhold til en fastsatt vaktplan eller ikke, påstandens punkt 6. Faktisk vil nemlig også bestyrere som ikke kan holde seg til en vaktplan ofte være pålagt betydelige forpliktelse av denne art.

RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER:

1. Krav om klasseopprykk.

Twisten mellom partene gjelder i første rekke NSF's generelle krav om at samtlige sykepleierstillinger med unntak av rene undervisningsstillinger - skal flyttes opp to lønnsklasser.

Rikslønnsnemndas flertall (Anger, Danielsen og Strømme Svendsen med tilslutning av Andresen og Dahl) skal i den forbindelse bemerke:

Ved årets tarifforhandlinger har hovedorganisasjonene både i den private, statlige og kommunale sektor kommet fram til oppgjør som har den samme økonomiske ramme og som i alt vesentlig også har den samme struktur, bl.a. med sterk vekt på å tilgodese lønnstakere i de laveste inntektsklasser. Denne linje har under forhandlingene og de senere avstemninger fått tilslutning fra den alt overveiende del av lønnstakerorganisasjonene i de tre sektorer. Under disse omstendigheter mener flertallet at det skal meget til for at enkelte lønnstakerorganisasjoner skal kunne få gjennomført særkrav som går vesentlig ut over den opptrukne økonomiske ramme eller i noen særlig grad bryter med den generelle struktur i de øvrige oppgjørene.

Sentralforbundets tilbud til NSF ligger på linje med de øvrige oppgjørsordninger i den statlige og kommunale sektor. Som nevnt har disse oppgjørsordningene en sterk lavtlønnsprofil som også sykepleierne i stor utstrekning vil nyte godt av. Ut over det generelle tillegg på 5,7 pst. som lønnstakere i alle lønnsklasser får, vil NSF's medlemmer ta del i følgende særordninger i fellesopplegget:

1. Det generelle tillegget skal utgjøre minst kr 1 850. Det får betydning opp til l.kl. 14⁰.
2. Ny opprykksordning:
 - Stillinger i l.kl. 10 får opprykk over 3 l.kl. mot tidligere 1.
 - Stillinger i l.kl. 11 får opprykk over 2 l.kl. mot tidligere 0.
 - Stillinger i l.kl. 12 får opprykk over 1 l.kl. mot tidligere 0.
3. Ekstratilskudd på kr 200 i l.kl. 14⁴ - 19³.
4. Utvidelse av tidsrommet for utbetaling av søndagstillegg fra lørdag kl. 14.00 til arbeidstidens begynnelse lørdag morgen og heving av satsen med 10 pst. Totalt innebærer dette en økning på ca. 33 pst. av kompensasjonen for søndagstjeneste.
5. Fra 1. juli 1973 forkortes arbeidstiden fra 42½ til 40 timer pr. uke for turnuspersonell med søn- og helgedagstjeneste.

Når NSF ikke har funnet å kunne godta Sentralforbundets tilbud, skyldes det i første rekke at tilbudet ikke gir noen relativ forbedring av sykepleiernes lønnsnivå som etter forbundets mening ligger for lavt. Det vises i den forbindelse til sykepleiernes utdanning og til de nye og økede krav som den moderne sykepleie stiller. Det vises til den store avgang i sykepleieryrket og til den offentlige debatt om sykepleiernes lønns- og arbeidsvilkår, særlig til de mange avisinnlegg og framfor alt til debattene i Stortinget ved flere anledninger, senest til en interpellasjonsdebatt den 7. mars 1972. Endelig vises det til innstillingen fra et internt utvalg i Sosialdepartementet (Mork-utvalget) som sosialministeren satte ned i juni 1971 for "å vurdere og komme med forslag for å bedre tilgangen på sykepleiere". Utvalget som leverte sin innstilling 27. oktober 1971, kommer inn på en rekke felter der det etter utvalgets mening kan fremmes tiltak for å bedre sykepleiersituasjonen, bl.a. lønns- og skatteforhold, endring av arbeidsordning, funksjonsdeling osv. i helseinstitusjonene, bedring av sykehusenes boligtilbud og opprettelse av flere daginstitusjoner for barn.

Når det gjelder lønnsforholdene, har Mork-utvalget diskutert spørsmålet ut fra følgende grunnlag:

"Man må få en større spredning på lønnskalaene, kortere tjenestetid for lønnsopprykk og med en betydelig økning etter 6 - 7 års virksomhet."

I sin konklusjon under dette avsnitt sier utvalget bl.a.:

"Lønningene fastsettes ved forhandlinger, og det er derfor relativt lite Sosialdepartementet kan gjøre direkte. I de siste årene har Norges Byforbund/ Norges Herredsforbund og Lønns- og prisdepartementet hatt et meget nært samarbeid under lønnsoppgjørene. Staten kan derfor ikke uten videre og alene gjøre radikale endringer. Utvalget finner imidlertid å ville peke på åpenbare skjevheter og uttale viktigheten av gode lønnsforhold med tanke på rekrutteringen til yrket.

Utvalget vil uttale:

- lønnskalaen for pleiepersonell har for liten spredning,
- det bør overveies å gi større økonomisk kompensasjon for ubekvem arbeidstid,
- man bør tilstrebe et felles lønnsregulativ og ens overenskomster for alt sykepleiepersonell uansett arbeidsgiver."

Rikslønnsnemndas flertall vil på grunnlag av de opplysninger og det materiale som er lagt fram under saken, uttale at det er grunn til å tro at sykepleiernes lønnsforhold er utilfredsstillende. En bygger da særlig på følgende:

1. Den store avgang fra yrket.
2. Uttalelser som er avgitt fra ansvarlig hold i den offentlige debatt, bl.a. ved gjentatte anledninger i Stortinget.
3. Innstillingen fra Mork-utvalget.

Det som først og fremst har henledet oppmerksomheten på sykepleiernes lønns- og arbeidsforhold er uten tvil den store avgang fra yrket. For tiden er bare 44 pst. av de utdannede sykepleiere i tjeneste, og det er opplyst at den gjennomsnittlige yrkesaktive periode for sykepleiere bare er 6 - 7 år. Det kan være mange årsaker til den usedvanlig lave yrkesaktivitet blant sykepleierne. En medvirkende årsak er den ubekvemme arbeidstid og andre forhold som har med tjenesten å gjøre. Flertallet mener dog at lønnsforholdene spiller en viktig rolle her.

Det materiale som er lagt fram for Rikslønnsnemnda er imidlertid ikke tilstrekkelig til at nemnda kan gjøre seg opp noen begrunnet mening om hvorledes sykepleierne på lengre sikt bør plasseres i lønnsregulativet. En nærmere avklaring av dette bør skje i et samarbeid mellom partene på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Flertallet kan for så vidt vise til det

utvalg som forhandlingsorganisasjonen og NSF har satt ned for å vurdere organisasjonsoppbyggingen av sykepleietjenesten ved sykehusene. Spørsmålet bør vel også ses i sammenheng med det arbeid som en går ut fra blir tatt opp med hensyn til arbeidsforhold og arbeidsordninger for sykepleiepersonell i forbindelse med innstillingen fra Mork-utvalget. Flertallet viser her bl.a. til at sosialministeren under interpellasjonsdebatten i Stortinget den 7. mars 1972 uttalte at han håpet at man innenfor Helsedirektoratet og i samarbeid med helsepersonellens organisasjoner kunne "trenge dypere ned i og undersøke hele det spekter av faktorer som gjør at vi har så liten yrkesaktivitet nettopp innen" sykepleiergruppen. I samme interpellasjonsdebatt viste for øvrig statsråden til den komite som var oppnevnt ved kongelig resolusjon av 3. september 1971 til å utrede spørsmålet om et nytt lønssystem i staten.

En må regne med at en vesentlig bedring av sykepleiernes lønnsforhold må skje gradvis. I den forbindelse skal en være oppmerksom på at det allerede i de to foregående tariffperioder er skjedd en relativ bedring av sykepleiernes inntektsforhold. Etter beregninger som Sentralforbundet har foretatt, har den gjennomsnittlige lønnsutvikling i den kommunale sektor i tidsrommet 30. april 1968 til 30. april 1972 ligget på ca. 36 pst., mens sykepleierne i samme tidsrom har hatt en lønnsutvikling på gjennomsnittlig ca. 51 pst. Det kan nevnes at samtlige sykepleierstillinger i dette tidsrom har rykket opp en eller to lønnsklasser.

Som før nevnt, vil sykepleierne også ved årets opplegg oppnå forbedringer.

På grunn av det felles opplegg som preger tariffoppgjørene i år både i den private og offentlige sektor, finner Rikslønnsnemndas flertall som før nevnt at det ikke vil være mulig denne gang å innrømme enkelte organisasjoner særfordeler i noen vesentlig utstrekning. Det kan i tilfelle bare bli tale om justeringer som stort sett holdes innenfor den felles ramme og det opptrukne mønster for det totale oppgjør. Ut fra dette kan flertallet ikke gå med på NSF's krav om generelt klasseopprykk.

Flertallet ser det som særlig viktig å få gjennomført endringer som kan bidra til å redusere avgangen fra sykepleieryrket. Mork-utvalget er i den forbindelse inne på spørsmålet om kortere tjenestetid for lønnsopprykk og at det bør være en

betydelig lønnsøkning etter 6 - 7 års virksomhet. Denne tanke vil delvis bli realisert ved den nye generelle opprykksordning. Men for å få denne mer tilpasset til de spesielle forhold innen sykepleieryrket, vil flertallet gå inn for følgende:

1. Lønnsstigen for offentlig godkjent sykepleier ved sykeavdeling og i hjemmesykepleie (kl. 10) forkortes slik at sykepleieren rykker opp i lønnsklasse 12⁴ etter 8 år og får topplønn, 1.kl. 13⁴ etter 10 år. Tilsvarende forkortelse gjennomføres for sykepleiere i lønnsklasse 11, herunder for helsesøstre som dog får sin spesielle lønnsstige på grunn av særlige forhold som det er redegjort for tidligere.
2. Stillingen som avdelingssykepleier/avdelingsjordmor som er plassert i 1.kl. 12 i regulativet, flyttes opp i 1.kl. 13.

På grunn av den lavtlønnsprofil som pregar oppgjørene i år, vil en få en tendens til sammentrengning av lønnsklassene. Dette vil gjøre seg særlig sterkt gjeldende i sykepleiegruppen fordi en der fra før har liten lønsmessig spredning. En viss korrigerende vil finne sted ved den endring som er foretatt ved denne avgjørelse. Flertallet går ut fra at partene vil følge opp dette ved normeringsforhandlingene neste år.

Et medlem (Falch) kan ikke fullt ut dele flertallets synsmåter, men finner ikke grunnlag for å oppta dissens.

Nemndas mindretall (Henriksen) vil bemerke:

I de senere år har det i den offentlige debatt kommet stadig sterkere fram at sykepleierne er for lavt lønnet. Dette er uttalt både på grunn av den utvikling sykepleien har gjennomgått og lønnsnivået sett i relasjon til grupper som sykepleierne med rimelighet kan sammenligne seg med. Tidligere var sykehusene i vesentlig grad bemannet med leger og sykepleiere. I dag er det kommet til en rekke nye grupper, idet behandlingen, på grunn av nye framskritt i de medisinske og beslektede forskningsområder, har krevet en mer differensiert behandling og ekspertise. Faget sykepleie har gjennomgått den samme utvikling. Allikevel har de nye og tallmessige mindre grupper som har overtatt enkelte spesialfunksjoner gått forbi sykepleierne i lønn. Sykepleierne har stilt seg meget uforstående overfor denne utvikling. Sykepleien utgjør utvilsomt en av sykehusets mest vitale og sentrale funksjoner. Lønsmessig er ikke dette kommet til uttrykk. Situasjonen er i dag den at stadig flere

sykepleiere finner å måtte forlate sitt yrke. Dette er et resultat av den lønnspolitikk som er ført overfor sykepleierne. Arbeidssituasjonen er stadig mer krevende og stressende, mens man lønnsmessig ikke får tilsvarende kompensasjon. Sykepleiernes lønnsforhold, sett i relasjon til beslektede grupper, viser en negativ tendens som oppfattes som diskriminerende.

Ved Mork-utvalgets undersøkelser ved 19 sykehus i landet, kom det fram at man hadde en sykepleiervakanse på 550 stillinger. De fleste sykehus har sluttet å budsjettere nye sykepleierstillinger i forhold til det reelle behov, fordi man antar at mulighetene til å få dem besatt er minimale. De tall som er oppgitt, må derfor regnes å være i sterk underkant av hva det reelle behov skulle tilsi.

Den lønnsutvikling Norsk Sykepleierforbund har lagt vekt på er - ved siden av å eliminere de forhold som er påpekt overfor - også å få vendt strømmen av sykepleiere som ikke er i tjeneste tilbake til yrket, slik at man kan få dekket både det eksisterende og det framtidige behov. Mork-utvalget antar at behovet i denne sektor vil ligge på mellom 7 og 8 000.

Det oppgjør som Rikslønnsnemndas flertall går inn for vil i realiteten ikke bety det minste, idet man vet at de fleste sykepleiere er ute av yrket eller har - i heldigste fall - avansert til andre stillinger før de nyter godt av den foreslåtte opprykksstige. Man vil derfor påpeke at Norsk Sykepleierforbunds ankepunkter til den eksisterende lønnspolitikk blir prolongert, og at sykepleiermangelen stadig vil bli mer prekær. For sykepleierne er lønns plasseringen generelt for lav og regulativet for sammentrengt.

Norsk Sykepleierforbund var av den oppfatning at tariffoppgjøret 1972 måtte medføre en radikal oppvurdering av sykepleiernes lønnsforhold. Overfor Norske Kommuners Sentralforbund, Forhandlingsorganisasjonen, og overfor de øvrige arbeidsgiverorganisasjoner, ble dette gitt klart uttrykk for. Norsk Sykepleierforbund oppfatter mangelen på sykepleiere som så alvorlig for pasientene og nivået i norsk helsevesen, at man fant det uomgjengelig nødvendig å presisere at det krav som var framsatt i realiteten ikke inneholdt muligheter for nevneverdige modifikasjoner. Kravet synes å være klart i samsvar med oppfatningen i den offentlige opinion. I så vel Storting som i massemedia av forskjellig slag er det gitt uttrykk for at tiden ikke bare er moden for en oppjustering av

sykepleierlønningene, men at tiden og situasjonen krever det. Det krisebetonede i situasjonen understrekes ytterligere ved den realitet at en rekke sykehusavdelinger nå stenges i visse deler av året på grunn av sykepleiermangel. Denne utvikling synes bare økende. Fra et samfunnsøkonomisk synspunkt burde denne manglende utnyttelsesgrad av sykehus, sykehjem og andre helseinstitusjoner veie tungt ved vurderingen av å gi en rimelig avlønning til den gruppe arbeidstakere som det er mangel på. Det har i enkelte anledninger vært påpekt at sykepleierne burde være moralsk forpliktet til å gå tilbake til yrket ut fra den situasjon helsevesenet er i. I denne forbindelse må man også uttale at arbeidsgiverne med sin faktiske mulighet til å løse problemet, har et sterkt moralsk ansvar til å legge forholdene til rette, slik at sykepleierne kan vende tilbake til yrket og å få en økonomisk kompensasjon som alle synes å være enige om at de bør kunne forlange.

Rikslønnsnemndas kjennelse synes å bli nok en uttalelse i sykepleiernes favør, i likhet med en rekke uttalelser fra politikere og andre sentrale instanser. Positive uttalelser kan sies å være bra, men det hjelper verken sykepleierne eller norsk helsevesen ut av den uholdbare situasjon man har stått og fortsatt står i.

På bakgrunn av det som her er anført, stemmer Rikslønnsnemndas mindretall for at NSF's påstand tas til følge fullt ut.

3. NSF's krav om utvidelse av plikten til å yte uniformsgedtgjørelse, punkt 5 i påstanden.

Om dette spørsmål er det oppnådd enighet mellom partene, og Rikslønnsnemnda tar derfor påstanden på dette punkt til følge.

4. NSF's krav om endring av overenskomstens del 2, § 9 nr. 1, punkt 6 i påstanden.

NSF krever at bestyrere ved alders- og pleiehjem skal kunne få vakttillegg selv om vaktplikten ikke er regulert i en fastsatt vaktplan.

Rikslønnsnemndas flertall (Anger, Danielsaen, Strømme Svendsen og Falch med tilslutning av Andresen og Dahl) finner ikke å kunne gå inn for den foreslåtte endring. En er redd for at det kan føre til utglidninger hvis en

frafaller kravet om en vaktplan. For øvrig viser en til at Sentralforbundets representant i nemnda har erklært at organisasjonen vil yte den støtte som er mulig for å få opprettet vaktplaner.

Rikslønnsnemndas mindretall (Henriksen) viser til det mindretallet har anført foran og stemmer for at NSF's påstand tas til følge.

S L U T N I N G:

Overenskomsten mellom Norsk Sykepleierforbund og Norske Kommuners Sentralforbund forlenges for perioden 1. mai 1972 til 30. april 1974, med de endringer som går fram av Sentralforbundets tilbud av 9. mai 1972, og med følgende ytterligere endringer:

I.

For de stillinger som er nevnt nedenfor, gjennomføres følgende lønnsstiger:

	Lønnsansiennitet									
	0	2	3	4	6	8	10	12	14	år
Offentlig godkjent sykepleier v/sengeavd. og i hjemmesykepleie	10 ⁰	10 ¹	11 ¹	11 ²	11 ³	12 ⁴	13 ⁴			
Operasjons-, anesthesi-, røntgen og intensivavdeling, v/psykiatrisk institusjon med spesialskole i psykiatrisk sykepleie, jordmor, assisterende avdelingssykepleier, ledende spesialsykepleier, assisterende oversykepleier, assisterende overjordmor. Spesialutdannet sykepleier ved laboratorium EKG - og EEG -enheter tilsatt pr. 30.4.71 som en personlig ordning.	11 ⁰	11 ¹		11 ²	11 ³	12 ⁴	13 ⁴			
Helsesøster	11 ⁰	11 ¹		11 ²	12 ³	12 ⁴	13 ⁴			
Nattavdelingssykepleier	11 ⁰	11 ¹	12 ¹	12 ²	12 ³	13 ⁴				

II.

Avdelingssykepleier/avdelingsjurdmor ved avdeling med inntil 39 senger m.v., nattavdelingssykepleier med 2 eller flere selvstendige avdelinger samt bestyrer ved hjem med inntil 25 senger flyttes fra l.kl. 12 til l.kl. 13.

III.

Med virkning fra 1. mai 1973 gjennomføres følgende lønnsstiger for lærere ved sykepleierskolene:

Lærer med godkjent lærerutdanning

Ar	0	2	4	6	8	10	12	14
Lkl.	13 ¹	13 ²	13 ²	13 ³	13 ⁴	14 ⁴	15 ⁴	16 ⁴

Lærer med godkjent utdanning og ett utdanningsopptrykk

Ar	0	2	4	6	8	10	12	14
Lkl.	13 ²	14 ²	14 ²	14 ³	14 ⁴	15 ⁴	16 ⁴	17 ⁴

Lærer som i tillegg til godkjent utdanning har to utdanningsenheter (hvert på 1 år)

Ar	0	2	4	6	8	10	12	14
Lkl.	14 ³	14 ⁴	15 ⁴	16 ³	16 ⁴	18 ⁴	18 ⁴	19 ³

IV.

I overenskomstens del 2, § 5, 2. ledd, tilføyes "og andre" etter "Helsesøster".

Erling Anger

Reidar Danielsen

Arnljot Strømme Svendsen

Thorleif Andresen

Vilhelm Dahl

Kjell-Henrik Henriksen

Reidar Falch

RIKSLØNNSNEMNDA

RETTELSE TIL RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE NR. 1/1972, TVISTEN
MELLOM NORSK SYKEPLEIERFORBUND OG NORSKE KOMMUNERS SENTRAL-
FORBUND

På side 17 i kjennelsen skal det komme inn et punkt 2 før
punkt 3 og etter Henriksens votum.
Det skal lyde slik:

"2. NSF's krav om økning av visse tillegg - punktene
2, 3 og 4 i påstanden.

NSF krever tillegget for delt arbeidsdag økt fra
kr 3,65 som er Sentralforbundets tilbud, til kr 25,-
(påstandens punkt 2). Videre kreves det at det over-
tidstillegg som administrerende oversykepleier oppe-
bærer, økes med 100 pst. i stedet for den økning på
10 pst. som er tilbudt (påstandens punkt 3). Endelig
kreves det at det faste natt-tillegg etter overens-
komstens del 2, § 2 nr. 2, økes til kr 10 000 mens
Sentralforbundet har tilbudt kr 6 600, en økning på
10 pst. (påstandens punkt 4).

Rikslønnsnemndas flertall (Anger, Danielsen, Strømme
Svendsen og Falch med tilslutning av Andresen og
Dahl) mener at sykepleierne i denne omgang må nøye
seg med det 10 pst. tilbud som Sentralforbundet har
gitt. Det vises til at de tilsvarende tillegg for
andre grupper er revidert med en økning på 10 pst.
ved dette oppgjøret.

Rikslønnsnemndas mindretall (Henriksen) viser til
det mindretallet har anført foran og stemmer for at
NSF's påstand tas til følge."